

ย่อคำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔/๒๕๕๓

ผู้ฟ้องคดี สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้ถูกฟ้องคดี นายบุญฤทธิ์ เลิศเกรียงไกรยิ่ง ที่ ๑

นายเชี่ยวลิ้ม แซ่เฉิง ที่ ๒

กรณีเรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง (อุทธรณ์คำพิพากษา)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง - มาตรา ๓๘๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้ฟ้องคดีทำสัญญาให้ทุนการศึกษากับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกัน ในสัญญาระบุว่าถ้าผู้รับทุนศึกษาไม่สำเร็จการศึกษา และมีใช้เป็นกรณีที่ผู้รับทุนไม่ต้องรับผิดชอบ ผู้รับทุนยินยอมชดใช้เงินทุนการศึกษาคืนเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนเงินทุน และหากผู้รับทุนไม่ชำระเงินดังกล่าว หรือชำระไม่ครบภายในเวลาที่ผู้ฟ้องคดีกำหนดไว้ ผู้รับทุนยินยอมให้คิดดอกเบี้ยจากเงินที่ค้างชำระในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระจนถึงวันที่ชำระหนี้เสร็จสิ้นครบถ้วน เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท เนื่องจากมีผลคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชดใช้เงินทุนการศึกษาคืนให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นสองเท่าของเงินทุนการศึกษาที่ได้รับ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพิกเฉย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชดใช้เงินทุนการศึกษาพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้นให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงในคดีรับกันว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ศึกษาไม่สำเร็จตามที่สัญญากำหนดไว้ ไม่เข้าเงื่อนไขตามที่สัญญากำหนดไว้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะไม่ต้องรับผิดชอบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญา ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะผู้ค้ำประกันจึงต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ด้วย ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจะต้องรับผิดชอบเพียงใดนั้น พิเคราะห์แล้วเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาได้เนื่องจากความเจ็บป่วย ซึ่งเป็นเหตุให้การปฏิบัติตามสัญญาไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ สัญญาพิพาทจึงต้องเลิกกัน คู่สัญญาแต่ละฝ่ายต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ วรรคหนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีภาระต้องคืนเงินทุนแก่ผู้ฟ้องคดีเท่าที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รับไปจากผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก็ต้องร่วมรับผิดชอบในการชำระเงินจำนวนดังกล่าว ส่วนข้อสัญญาที่ระบุว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต้องชดใช้เงินทุนคืนเป็นสองเท่าของจำนวนเงินที่รับไปนั้น เห็นว่า เป็นการกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าอันมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับ ซึ่งตามมาตรา ๓๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่าถ้าเบี้ยปรับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคซึมเศร้าชนิดเรื้อรัง ซึ่งน่าจะมีผลกระทบต่อการศึกษาตั้งแต่การเรียน ดังนั้นอาการป่วยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงอาจเป็นสาเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ และไม่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายเป็นพิเศษประการหนึ่งประการใดถึงขนาดจะต้องได้รับการชดใช้เงินทุนคืนเพิ่มอีกหนึ่งเท่า จึงมีเหตุอันสมควรที่ศาลจะพิจารณาลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ โดยให้ลดค่าปรับที่เรียกเก็บลงคงเหลือเรียกเก็บค่าปรับเพียงร้อยละ ๑๐ ของค่าปรับที่เรียกทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับแต่วันผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญา